สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำนิยม

บทนำ หลักธรรมาภิบาล : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย 1

บทที่ 1 ธรรมาภิบาล: ความหมาย ประโยชน์และทิศทาง 11

ความหมายของธรรมาภิบาล 18

ทำไมจึงต้องมีธรรมาภิบาล 21

บทที่ 2 หลักสำนึกรับผิดชอบ 33

ประเภทของสำนึกรับผิดชอบ 37

กลไกของสำนึกรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐฝ่ายบริหาร 41

สำนึกรับผิดชอบกับการปฏิรูประบบราชการ 47

รัฐธรรมนูญกับกลไกสำนึกรับผิดชอบในประเทศไทย 52

บทบาทของภาคประชาชนกับสำนึกรับผิดชอบ 57

สำนึกรับผิดชอบในบริบทของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม 62

ตัวอย่างการสร้างสำนึกรับผิดชอบที่มีภาคประชาชนเข้ามาร่วมของต่างประเทศ 67

ตัวอย่างการสร้างสำนึกรับผิดชอบที่ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของไทย 72

การสร้างสำนึกรับผิดชอบที่เหมาะสมจะนำมาใช้กับประเทศไทย 75

บทที่ 3 หลักนิติธรรม 81

“หลักนิติธรรม” ในฐานะ “เกณฑ์” ตรวจสอบการกระทำขององค์ของรัฐ 84

ความหมายของ “หลักนิติธรรม” ในฐานะข้อจำกัดของการใช้อำนาจรัฐ 84

สถานะของ “หลักนิติธรรม 88

“หลักนิติธรรม” กับ ในฐานะ “เกณฑ์” ที่ผูกพันการใช้อำนาจรัฐ 90

ผลของการละเมิดหลักนิติธรรม 98

หลักนิติธรรมในฐานะที่เป็นหลักเกณฑ์หนึ่งของ “หลักธรรมาภิบาล” 101

หน้า

บทที่ 4 หลักการมีส่วนร่วม 105

ประชาธิปไตยใหม่กับการมีส่วนร่วมของประชาชน 111

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน 112

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน 113

การมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจ 121

การมีส่วนร่วมกับการวางแผน 122

ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม 123

ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) 125

การเข้ามาเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย 130

การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย 131

การพิจารณาว่าต้องการมีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียหรือไม่ 134

เทคนิคของการมีส่วนร่วม 135

รูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับกลุ่มต่างๆ 139

การมีส่วนร่วมทางการเมือง 141

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน 142

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 143

การมีส่วนร่วมของพลเมืองที่มีประสิทธิผล 144

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในยุคใหม่ 145

รูปแบบใหม่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน 146

การมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 153

ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชน 159

บทที่ 5 หลักความโปร่งใส 167

พัฒนาการทางความคิดของความโปร่งใส 169

แนวคิดความโปร่งใสช่วงก่อนกระแสธรรมาภิบาล 170

แนวคิดความโปร่งใสช่วงกระแสธรรมาภิบาล 175

ความหมายของความโปร่งใส 182

การสร้างและการวัดความโปร่งใสในต่างประเทศ 184

การสร้างความโปร่งใสของประเทศสหรัฐอเมริกา 184

หน้า

การสร้างความโปร่งใสของประเทศญี่ปุ่น 199
การสร้างความโปร่งใสของประเทศสิงคโปร์ 205
การสร้างความโปร่งใสของประเทศอังกฤษ 211
การวัดความโปร่งใสโดย Transparency International 218
การวัดความโปร่งใสโดย World Justice Project 227
การสร้างและวัดความโปร่งใสในประเทศไทย 238
ความโปร่งใสกับความท้าทายใหม่ของยุคสารสนเทศ 258
หลักการความโปร่งใสสำหรับประเทศไทย 263
สรุปตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาคสาธารณะไทย 267
บทที่ 6 หลักความคุ้มค่า 277
หลักธรรมาภิบาลของไทยและระดับสากล 284
แนวคิด ทฤษฎี และหลักของความคุ้มค่า 296
ความหมาย คำจำกัดความ 306
องค์ประกอบและการวัดความคุ้มค่า 308
การประยุกต์หลักความคุ้มค่าในสังคมไทย 316
บทที่ 7 หลักคุณธรรม 321
ส่วนที่ 1 คุณธรรมและธรรมาภิบาล 325
นิยาม ความหมายของคุณธรรมและคำที่เกี่ยวข้อง 325
ความเป็นมาของคุณธรรม 329
หลักการคุณธรรม 330
ความท้าทายต่อหลักคุณธรรม 333
การพิทักษ์ระบบคุณธรรมในต่างประเทศ 334
การพิทักษ์ระบบคุณธรรมในระบบราชการไทย 340
คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ของไทย 345
ดัชนีชี้วัดคุณธรรมในภาครัฐไทย 348
ที่มาของระบบการประเมินคุณธรรม 348
ตัวชี้วัดคุณธรรมหน่วยงานภาครัฐไทย 351
ธรรมาภิบาลและรางวัลคุณธรรมของไทย 352

หน้า

ส่วนที่ 2 จริยธรรมและธรรมาภิบาล 355

ความหมายของจริยธรรม 355

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย 357

ความเป็นมาของจริยธรรม 362

หลักการจริยธรรม 369

จริยธรรมในระบบราชการไทย 374

พฤติกรรมที่ท้าทายและที่ส่งเสริมจริยธรรม 386

ดัชนีวัดจริยธรรม 394

สรุป 397

ดัชนีคำค้น 405

ประวัติผู้แต่งและผู้ตรวจอ่านทางวิชาการ 411